نامه به سردبیر

سر ویلیام اُسلِر: ذهن غربی با عفونت یونانی؛ طب یک بعدی یا دو بعدی؟

محسن ناصری[الف،ب،ج*]

[الف] مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران
[ب] دانشکدهٔ طب ایرانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران
[ج] گروه حکمت–طب سنتی و طب دوران تمدن اسلام و ایران، فرهنگستان علوم پزشکی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: آبان ۱۴۰۳
تاریخ پذیرش: آبان ۱۴۰۳

سردبیر محترم

در گذشته به مجموع دانش‌های عقلانی و برهانی، حکمت و به کسی که به همهٔ آن علوم احاطه داشت، حکیم می‌گفتند. حکمت نیز به دو دستهٔ کلی **حکمت نظری** و **حکمت عملی** تقسیم می‌شود. در حکمت نظری به مبحث وجود با ماده و وجود بدون ماده پرداخته می‌شود و در حکمت عملی به روابط موجودات (۱).

انسان در مکاتب الهی وجودی دوبعدی است و شناخت او بدون درنظرگرفتن هر دو بعد مقدور نیست و پزشک لازم است با دید حکیمانهٔ دوبعدی به بشر و سلامت و بیماری او نظر کند و بدین علت است که در فرهنگ اسلام و ایران به طبیب، حکیم و به محل طبابت، محکمه اطلاق می‌شده است. متأسفانه این نگاه از دنیای پزشکی امروز رخت بربسته و دوری از آن طب و طبیبان را در وادی‌های مختلف، سرگردان و پریشان ساخته است.

رازی بزرگ در کتاب بایسته‌های اخلاق پزشکی می‌نویسد: «پزشک در درمان خویش، خود را به خدای بزرگ می‌سپارد و از او شفا و بهبود چشم‌دارد. او روی توان و کارش حساب نمی‌کند، بلکه در همگی کارهایش به خدا اعتماد می‌ورزد. اگر پزشک وارونهٔ این انجام دهد و به خود و توانش در این پیشهٔ پزشکی و کاردانی‌اش بنگرد، خداوند او را در بهبود و شفای بیمار ناکام خواهد گذاشت» (۲).

استاد دکتر گلشنی و همکاران می‌نویسند: «یکی از تفاوت‌های طب ایرانی با پزشکی مدرن این است که پزشکی مدرن در چهارچوب جهان‌بینی سکولار خود، انسان را در بعد مادی خلاصه می‌کند و برای بسیاری از پرسش‌ها اساساً نمی‌تواند پاسخی داشته باشد. درحالی‌که طب سنتی ایرانی–اسلامی در بستر جهان‌بینی اسلامی، اولاً انسان را ذوابعاد می‌داند، بیماری و سلامت را پدیده‌هایی در بستر کل طبیعت به‌عنوان مخلوق قادر متعال حکیم می‌داند که در آنها (سلامت و بیماری) حکمت‌ها و عللی نهفته است و انسان را مأمور کشف آن حکمت‌ها، علل و حقایق طبیعت می‌کند» (۳).

سر ویلیام اُسلِر پدر پزشکی نوین می‌نویسد: «هیچ چیز در زندگی شگفت‌آورتر از ایمان نیست. یک نیروی محرک بزرگ که ما نه می‌توانیم آن را در ترازو بسنجیم و نه آن را در بوتهٔ آزمایش تجربه کنیم. ایمان همیشه یک عامل اساسی در عمل پزشکی بوده است. اما ذهن غربی با عفونت یونانی خود، انتقال‌دهندهٔ ضعیفی از ایمان است که چهرهٔ واقعی او را می‌بایست در دین‌های شرقی جست‌وجو کرد. نه یک روانشناس، بلکه یک پزشک بالینی معمولی که قصد دارد ضعف در ذهن و بدن را قوی کند، از او بی‌نیاز نیست» (٤). آموزش پزشکی در دنیای غرب به شدت دنبال جنبه‌های جسمی بیماران و مراقبت از آنها، با سنجش آسان‌تر است، اما بیماران توجه به ابعاد معنوی را به‌عنوان بخشی از مراقبت‌های ارائه‌شده از ما انتظار دارند (۵).

Naseri M. Sir William Osler: The western perspective influenced by Greek thought; Is medicine one-dimensional or two-dimensional?. Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. 2024;15(3):221-222. doi:10.22034/15.3.1.

Copyright © :Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

* فرد مسئول مکاتبات: naseri@shahed.ac.ir

[Downloaded from jiitm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/15.3.1]

References

1. Naseri M, Rezaeizadeh H, Choupani R, Anoushirvani M. A review of the generalities of traditional Iranian medicine. Tehran: Iranian Traditional Medicine; 2020. P:19. [In Persian].
2. Rhazes. The essentials of medical ethics. Translated by Saket MH. Tehran: Iranian Traditional Medicine; 2012. P:35. [In Persian].
3. Golshani M, Jamali M, Khatiri M. Science and pseudo-science. Tehran: Elm Publications; 2020. P:57. [In Persian].
4. Osler W. The faith that heals. British Medical Journal. 1910 Jun 6;1(2581):1470.
5. D'Souza R. The importance of spirituality in medicine and its application to clinical practice. Medical Journal of Australia. 2007 May 21;186(10):S57.

[Downloaded from jiitm.ir on 2026-11-01]

[DOI: 10.22034/15.3.1]